

Fogalmak

hoplita (gyalogos)

szpartaita

peroikosz

helóta

dór

akháj

apella

geruzia

ephorosz

krüpteia

Földrajzi helyek

Taigetosz

1. Társadalom

A várost a dórok alapították, leigázva az itt élő akhájakat.

Szpartaiták (dórok)

- Gyerekkoruktól kezdve **katonáskodtak** (hoplitaként), egyedül nekik voltak **politikai jogaik**.
- A **mesterséges egyenlőség** fenntartása végett **egyenlő területű földterületeket** és hozzá tartozó helótákat kaptak, melyet nem adhattak el, ill. értéktelen vaspénzeket verettek.
- Megvetették a kétkézi munkát, a **teljes jogú polgárok legfőbb feladata a harc** volt.
- **Megakadályozták a vagyoni különbségek kialakulását**, ugyanis saját számuknál tízszer több akhájt tartottak szolgaságban. Ezeknek a féken tartására meg kellett őrizni a belső egységet.

A társadalom 1 / 12 része

Peroikoszok = körül lakók (dórok)

- **Szabad**, de politikai jogokkal nem rendelkező polgárok voltak
- Főleg **kézművességgel, bányászattal**, néha földműveléssel foglalkoztak (saját földjük is volt).
- **Nem katonáskodtak**, csak rendkívüli esetben könnyűfegyverzetű gyalogosként.
- Az államszervezetben nem kaptak helyet, de önkormányzati munkát végezhettek.

A társadalom 3 / 12 része

Helóták (akhájok)

- 1 / 2 rész terményhányadért **a szpartaiták földjeit művelték meg** saját eszközeikkel.
- Saját családjuk, házuk volt, de bármely spártai megölhette, vagy megszégyeníthette őket
- Az **erősebb, értelmesebb helótákat** a **krüpteia** keretében az **ifjú szpartaiták sportszerűen le is lőtték**

A társadalom 8 / 12 része

2. Államszervezet: arisztokratikus jellegű királyság

- Az államszervezet, alkotmány Lükurgosz "találmánya"
- A királyokat előkelő dór családok tagjai közül választották, de hatalmuk korlátozott volt: háborúban hadvezérek, békében valási vezetők
- A **népgyűlésbe** (apella) ugyan bármely 30. életévét betöltött polgár bekerülhetett, de a **nagy hatalom a 28 vén (60 éven felül) tanácsának** (geruzia) a kezében volt. Ez hozta a törvényjavaslatokat, melyekre az apella igennel vagy nemmel szavazhatott. Ha azonban ez az eredmény nem tetszett a véneknek, feloszthatták a népgyűlést.
- Az igazi vezetők az **ephoroszok** voltak, akiket egy évre választottak. Feladatuk a bíraskodás, felügyelés, külpolitika, stb. volt.

3. Nevelés és életmód

- A spártai nevelés célja fiú esetében a jó katona, lányok esetében a jó katonát szülő anya volt.
- Születésük után az ephoroszok megvizsgálták a csecsemőket, és a gyengébbeket kitétték a Taigetoszra, hogy elpusztuljon.
- A fiúkat 7 évesen elszakították a családjuktól, onnantól kezdve állami kaszárnyákban éltek, egészen 30 éves korig.
 - Nem csak az igénytelen életmódhoz, de az ellenség iránti könyörtelenséghez is szoktatták őket.
 - Közösségeikben (rajokban) mindent együtt csináltak, enni alig kaptak
 - Gyakran korbácsütéssel büntettek, és krüpteiára küldték őket, hogy egyúttal megszabaduljanak az esetleges helóta felkelőktől is
- A szpartaiták egészen 20-tól 60 éves korukig hadkötelesek voltak, de 30 évesen visszatérhettek családjukhoz.
- Nagyra értékelték a hazát és az önfeláldozást, inkább meghaltak a csatában, mint hogy vesztésként térjenek haza (pajzsoddal, vagy pajzsodon). A háború előtti jóslást nagyon komolyan vették. Jellemző katonai alakzatuk a falanx, sűrű elhelyezkedéssel, 8 vagy 10 sorban.